

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Aix-Marseille Université (France)
TESOL – Ukraine

**НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ
В МОВІ І КУЛЬТУРІ**

Збірник наукових праць

Київ 2017

УДК 821.09(100)(082)

НЗ5

Національна ідентичність в мові і культурі: збірник наукових
НЗ5 праць / за заг. ред. А.Г. Гудманяна. О.Г. Шостак. - К.:Талком, 2017. -
343 с.

ISBN 978-617-7397-36-5

Збірник містить тексти доповідей X Міжнародної конференції з питань національної ідентичності в мові і культурі, що відбулася 17-18 травня 2017 року на кафедрі іноземних мов і прикладної лінгвістики Навчально-наукового Гуманітарного інституту Національного авіаційного університету (м. Київ, Україна).

Організаційний комітет

Голова оргкомітету:

Гудманян А.Г., д-р філол. наук, проф., директор Навчально-наукового Гуманітарного інституту Національного авіаційного університету

Заступник голови:

Шостак О.Г., канд. філол. наук, доцент, зав. кафедрою іноземних мов і прикладної лінгвістики Навчально-наукового Гуманітарного інституту Національного авіаційного університету

Члени оргкомітету:

Артюшкіна О., канд. наук з лінгвістики, доцент каф-ри славістики, університет Екс-Марсель, м. Екс-ан-Прованс, (Франція)

Раду А.І., канд. філол. наук, доцент кафедри іноземних мов для гуманітарних факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка

Рецензенти:

Дудок Р.І., д-р філол. наук, проф., зав. кафедрою іноземних мов для гуманітарних факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка

Мосенкіс Ю.Л., док. філол. наук, професор, професор кафедри сучасної української мови Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Чеснокова А.В., проф. каф-ри англ. філол. і перекладу Київського університету імені Бориса Грінченка

*Рекомендовано до друку Вченою радою Гуманітарного інституту
(Протокол № 3 від 19 квітня 2017 р.)*

ISBN 978-617-7397-36-5

© Національний авіаційний університет, 2017

© Колектив авторів, 2017

ТВОРЧИСТЬ ЛУЇЗИ ЕРДРІК В КОНТЕКСТІ ДІАЛОГУ АМЕРИКАНСЬКОГО ЛІТЕРАТУРНОГО МЕЙНСТРІМУ ТА ІНДІАНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ: ТРАНСКУЛЬТУРНІ ВИМІРИ

Проблема належності письменника до певної літературної традиції стає у наш час однією з найбільш контроверсійних, що пов'язано з процесами глобалізації, гібридизації та транскulturації. Ця проблема є особливо актуальною в умовах американського літературного дискурсу, в якому множинність етносів та культур утворюють особливий поліфонізм ідентичностей.

Численні дискусії в цьому контексті викликає творчість письменниці індіанського походження Луїзи Ердрік. Одна з найяскравіших представниць другої хвилі «індіанського ренесансу», авторка понад 15 романів, 7 книжок для дітей, 3 збірок поезій, номінантка на пуліцерівську премію, лауреатка понад 17 літературних премій, серед яких Національна літературна премія та Національна премія кола літературних критиків, Луїза Ердрік є однією з найбільш плідних письменниць сучасної американської літератури. Однак, літературознавці та критики не можуть дійти згоди відносно позиції, яку займає ця письменниця в сучасному літературному процесі Сполучених Штатів Америки. Дослідники (Ю.Джолос, К.Джейкобз, М.Ріш) вважають її суто етнічною письменницею і відносять її творчість до літературної традиції північноамериканських індіанців, у той час як інші критики (Л.Швенінгер, Д.Троєр) ставлять під сумнів існування окремої літератури американських індіанців та вважають, що не можна визначати належність письменниці до Америкіндіанської літератури лише тому, що вона Індіанка Оджибве за походженням.

Дочка американця німецького походження та матері індіанки Чіпєвва (яка, однак, також мала змішане напів- французьке та напів-індіанське походження) Л.Ердріх зростала в оточенні племені та отримала християнську класичну освіту. Зараз вона є членом племені Чіпєвва (the Turtle Mountain Band of Chippewa Indians) та часто підкреслює власну належність до культури Індіанців Анішінаабе. Разом з тим, критики та дослідники (К.Рзенталь, Л.Л.Стукі) неодноразово підкреслювали, що Л.Ердрік пише свої твори фактично перебуваючи між двома культурами. У одному з власних інтерв'ю сама авторка вказує, що саме її змішане німецьке та

індіанське походження впливає на її творчість, а творчість у свою чергу є механізмом, що допомагає їй дійти згоди зі своєю змішаною етнічною ідентичністю. З іншого боку, деінде письменниця акцентує увагу на власному прагненні бути зною як американська письменниця, а не як письменниця, що пише про американських індіанців.

Більшість дослідників творчості письменниці вбачають у творчості письменниці поєднання постмодерністських концепцій та тяжіння до відображення самотності власної етнічної ідентичності. Аналізуючи твори Л.Ердрік дослідники часто розглядають їх у контексті постмодернізму (Н.Дж. Пітерсон, А. Чавкін) відмічаючи при цьому, що авторка вміло вплітає етноісторію корінних американців, зокрема племені Оджибве, елементи усної традиції індіанців та прийоми постмодернізму у власні багатопланові твори. У її творах можна простежити подвійний код роману, трікстерівську нарацію, колективне «ми», численні алюзії та ремінісценції.

Попри наявні риси літератури американського мейнстріму у творах Л.Ердрік етнічний компонент все ж видається дослідникам осьовим. Письменниця пише свої твори про індіанський досвід з індіанських позицій. Вона переосмислює колоніальні стратегії стирання індіанської історії, деструктивний вплив католицизму та апокаліптичний досвід втрати землі та переселення. Трикстеризм та множинність нараторів у її творах є у першу чергу трансформацією індіанської міфологічної усної традиції, а вже потім рисами постмодернізму.

Звернення до міфологічних та фольклорних образів індіанців Оджибве та їх часткове переплетіння з християнськими образами призводять до гібридності, що стає характерною рисою романів Л. Ердрік.

Ще одним наріжним каменем при спробі ідентифікації місця Л.Ердрік постає питання мови, якою написані її твори. Написані англійською, тексти письменниці все ж містять вкраплення мови Анішінабе, а також індіанські імена, назви місць символіку, що функціонують як тропи, а також визначають читача, як свого чи чужого відносно індіанського контексту.

Насправді, книга за книгою за останні три десятиліття Луїза Ердрік робить усе можливе, щоб донести до сучасного читача позицію американських індіанців в національній культурі, що протягом кількох століть обмовляла, ігнорувала або романтизувала їх. В той самий час, жоден з романів Л.Ердрік не є спробою нав'язати читачеві «свою історію», чи розповісти про непорушні традиції індіанського народу. У світлі сучасного інтересу до

плюралістичної інтерпретації феноменів національної культури та необхідності перегляду літературного канону творчість Л.Ердрік –це один з голосів, що за влучною метафорою Н.О.Висоцької, «лунають з різних боків кольорового бар'єру».

Позиції транскультурності, які дають змогу відмовитися від полюсної бінарної ідентифікації та дозволяють охопити увесь досвід письменника, який живе на кордоні між декількома культурами, жодна з яких не є йому чужою, дає вирішення проблемі визначення місця Л. Ердік в контексті діалогу індіанської етнічної літератури та американського мейнстріму. Якщо говорити про Луїзу Ердрік як про транскультурну письменницю, що вдало поєднує риси усіх культур до яких вона належить, то це дасть змогу не говорити про її творчість у термінах «або/або», а визначити її твори як продукт динамічної гнучкої ідентичності в епоху глобальної модерності.